

ก้าวใหม่: ผู้นำทางการเมืองกับการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ A New Step: Political Leadership and Creative Social Development

พัชรียา ฟองจันทา¹, ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์², อนรุักษ์ วงศ์เขียว³ และ พระครูศรีปวรบัณฑิต⁴
Patchareeya Fongchanta¹, Silawat Chaiwong², Anuruk Wongkhiao³ and
Phrakrusripavarabandit⁴

Received: 02 September 2025; Revised: 18 October 2025; Accepted: 21 October 2025

บทคัดย่อ

บทความนี้ มุ่งนำเสนอมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของผู้นำทางการเมืองกับการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำในการนำพาองค์กรและสังคมไปสู่ความสำเร็จ ผู้นำการเมืองที่เข้มแข็งถือเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งในการบริหารจัดการสังคมให้บรรลุผลตามนโยบายที่วางไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการรับมือกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ผู้นำต้องมองสถานการณ์ได้อย่างทะลุปรุโปร่ง บทบาทสำคัญของผู้นำทางการเมืองในการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ประกอบด้วย การกำหนดนโยบายที่เน้นให้เกิดความยั่งยืนจากวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและกำหนดแผนการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้าน เสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่ดีผ่านการส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและความรับผิดชอบ การกระจายโอกาสเข้าถึงทรัพยากร ด้วยการให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคมด้วยการสนับสนุนงบประมาณให้กลุ่มภาคประชาสังคม

คำสำคัญ: ก้าวใหม่; ผู้นำทางการเมือง; การพัฒนาสังคม; สร้างสรรค์

Abstract

This article aims to present the perspectives on the role of political leaders in constructive social development. Constructive development is very important for leaders in leading organizations and society to success. Strong political leaders are another element in managing society to achieve the set policies, especially in dealing with the changing situations of society that leaders must be able to see the situation clearly. The important roles of political leaders in constructive social development include policy

^{1 2 3 4} มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง; Mahachulalongkornrajavidyalaya University
Nakhon Lampang Buddhist College
Corresponding Author, E-mail: khunpatamm@gmail.com

formulation that emphasizes sustainability from a clear vision and a comprehensive development plan in all aspects, fostering a good political culture by promoting people to participate in politics with reason and responsibility, distributing access to resources by giving everyone a fair opportunity to access resources, and promoting the role of civil society by supporting budgets for civil society groups.

Keywords: New Steps; Political Leaders; Social Development; Creativity

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงสังคมที่ดี จำเป็นต้องมีภาวะผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ สามารถนำพาสังคมไปสู่ผลสำเร็จ ขณะเดียวกันต้องมีทักษะการประยุกต์ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ ภาวะผู้นำสาธารณะแนวใหม่ (New Public Leadership : NPL) จึงได้ถูกนำเสนอเกี่ยวกับการปัญหาสังคมในปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากภาวะผู้นำสาธารณะแนวใหม่เป็นบุคคลที่ทำงานเพื่อส่วนรวม ได้แก่ ผู้มีส่วนในการกำหนดนโยบายทางการเมือง เช่น นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี นักการเมือง ข้าราชการ ตลอดจนผู้ที่ทำงานองค์กรสาธารณะทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก มุ่งเน้นการสร้างผลิตภาพเพื่อส่วนรวมให้รับประโยชน์ (อุทิศ ทาหอม, 2566) ผู้นำทางการเมืองคือบุคคลที่ต้องมีคุณลักษณะพิเศษ สามารถเข้าถึงใจมวลชน บริหารประเทศได้โดยสามารถแก้ปัญหาทั้งปัญหาเฉพาะหน้าและปัญหาระยะยาวอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีความสามารถพิเศษในการใช้คนให้ถูกกับงานใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีวิสัยทัศน์ และมีวุฒิภาวะในการทำงาน

การมีภาวะผู้นำทางการเมืองท้องถิ่นที่ดีนั้น ต้องเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนและภาคประชาสังคมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีบทบาทในการพัฒนาและการขับเคลื่อนท้องถิ่นพื้นที่เป็นตัวตั้ง ในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นจากฐานรากอย่างแท้จริง รวมถึงการพัฒนามีส่วนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน การให้ความสำคัญกับการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่นร่วมกันที่ทางภาคประชาชนและภาคประชาสังคม ซึ่งข้อจำกัดของกลไกรัฐที่ไม่สามารถตอบปัญหาความต้องการและแก้ไขปัญหาได้ครอบคลุมและทันทั่วถึง รวมถึงการขยายการพัฒนาการเมืองการรวมศูนย์อำนาจจากเดิมที่ส่วนกลางสู่การพัฒนาชุมชน สังคม ท้องถิ่น โดยใช้การเมืองภาคประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาและการใช้ชุมชนเป็นตัวตั้งในการพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561)

นักการเมืองท้องถิ่น จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาชุมชน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านสังคม เศรษฐกิจ อาชีพ สาธารณสุข และการเมือง บทบาทและหน้าที่ของผู้นำชุมชนว่าผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลสำคัญกลุ่มหนึ่งที่จะเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้เพราะผู้นำท้องถิ่นเป็นบุคคลที่

เกี่ยวข้องและใกล้ชิดกับประชาชน จึงสามารถเข้าใจสภาพชุมชนได้อย่างแท้จริง มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง (ชูศักดิ์ ชูช่วย, 2533) จึงจะเห็นได้ว่าผู้นำจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในประเด็นปัญหาต่าง ๆ และจะต้องมีข้อมูลอย่างพร้อมสรรพ เพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์หาสาเหตุ ขณะเดียวกันต้องสามารถที่จะใช้ข้อมูลและใช้ความสามารถในการวิเคราะห์ปัญหา วิเคราะห์สาเหตุต่าง ๆ ที่ชุมชนกำลังเผชิญอยู่และหาหนทางแก้ไข ความสามารถของผู้นำจะต้องสามารถจัดการกับการแก้ปัญหา โดยต้องสามารถแก้ปัญหาได้อย่างฉับพลัน แต่ที่สำคัญก็คือ ต้องสามารถแก้ไขความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในสังคม เนื่องจากการแจกแจงทรัพยากรไม่สามารถกระทำได้อย่างลงตัว ทักษะในการบริหาร ทักษะในการจัดการ จึงเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการเป็นผู้นำ

ภาวะผู้นำที่เข้มแข็งและมีคุณธรรมเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง การประยุกต์หลักพุทธธรรมจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สามารถส่งเสริมภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นได้อย่างมีนัยสำคัญ หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มีหลักการและแนวคิดที่สอดคล้องกับการบริหารงานภาครัฐ และการเมืองการปกครอง จึงสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำของนักการเมืองท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสม การพัฒนาท้องถิ่นในปัจจุบันทำอย่างไรจึงจะสร้างให้เกิดกระบวนการฟื้นฟูพลังชุมชนท้องถิ่นสู่การพัฒนาประเทศให้ควบคู่ไปกับการพัฒนาคนและความรู้ให้คู่ขนานไปกับการปฏิรูปโครงสร้าง และระบบที่เอื้อต่อการกระจายอำนาจและความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น บนพื้นฐานที่คนในชุมชนท้องถิ่น และหน่วยงานภาคีทุกภาคส่วน ได้เข้ามาทำงานร่วมกัน ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมบริหารจัดการทุนในท้องถิ่น ที่เน้นการอภิวินัยสังคมให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม อันหลากหลายของท้องถิ่นแต่ละแห่ง ด้วยการกำหนดให้มีเป้าหมายร่วมที่การอยู่ร่วมกันอย่างสมดุลในพื้นที่ทั้งระหว่าง คนกับคน และระหว่างคนกับธรรมชาติแวดล้อม รวมถึงการพัฒนาทุกอย่างที่ต้องเอาชีวิตและการอยู่ร่วมกันเป็นตัวตั้ง ซึ่งทำงานเชื่อมโยงกันเป็นสามเหลี่ยมเขยื้อนการปรับเปลี่ยนและสร้างการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น (เอนก เหล่าธรรมทัศน์, 2552)

ดังนั้นผู้เขียนได้ศึกษาและวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ เพื่อเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับผู้นำทางการเมืองมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ เนื่องจากผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่กำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อส่งเสริมการเติบโตและการพัฒนาของสังคมในหลาย ๆ ด้าน ผู้นำที่มีความสามารถและมีวิสัยทัศน์ จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยการทำงานผ่านกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดการพัฒนาสังคมในรูปแบบที่ยั่งยืน และมีคุณค่า

เนื้อเรื่อง

คุณลักษณะผู้นำสมัยใหม่

ผู้นำสามารถแสดงบทบาททางการเมืองได้ โดยการนำให้ผู้รับผิดชอบในกลไกของรัฐมีความกระตือรือร้นในการทำงาน และที่สำคัญที่สุดในการตัดสินใจแก้ปัญหาวิกฤตได้อย่างกล้าหาญเด็ดเดี่ยว ส่วนนี้คือ ส่วนของความเป็นผู้นำทางการเมือง สังคมจึงมิใช่ดำเนินไปตามกฎหมาย และกลไก

ที่มีอยู่แล้วแต่เพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยความเป็นผู้นำทางการเมืองของผู้เป็นหัวหน้า ซึ่งในกรณีของระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยนั้นคือ นายกรัฐมนตรีและคณะรัฐมนตรี ยังต้องมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา และตัดสินใจที่ดี รวมถึงมีความรับผิดชอบในการตัดสินใจ และการดำเนินการอย่างมีเหตุผล โดยคุณสมบัติของผู้นำที่ดีควรมีลักษณะ 6 ประการดังนี้ (ประยงค์ รณรงค์. 2550)

1. ผู้นำต้องเป็นผู้บุกเบิก ค้นคว้าหาสิ่งใหม่ๆ ผู้นำที่แท้จริงต้องเป็นผู้บุกเบิกและค้นหาสิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพราะโลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ผู้นำที่ไม่หยุดนิ่งและพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เท่านั้นที่จะสามารถนำพาชุมชนและสังคมไปสู่ความสำเร็จได้ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และกระตือรือร้นพร้อมที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จะเป็นแรงบันดาลใจให้กับทีมงานและกระตุ้นให้ทุกคนพัฒนาตนเอง

2. ผู้นำจะต้องก้าวให้ทันโลก รอบรู้ รู้ความเคลื่อนไหวของสังคมทั้งในและนอกประเทศ การเป็นผู้นำในยุคปัจจุบันนั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องก้าวให้ทันโลกและมีความรอบรู้ในหลากหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม หรือแม้แต่วัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว รวมถึงต้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลและสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างแม่นยำ นำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

3. ผู้นำจะต้องเป็นนักพัฒนา ริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานอยู่เสมอ ผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้น ไม่ได้มีหน้าที่เพียงแค่บริหารจัดการงานเท่านั้น แต่จะต้องเป็นนักพัฒนาที่พร้อมจะริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานใหม่ ๆ อยู่เสมอ เพื่อพัฒนาชุมชนและสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดนิ่ง ผู้นำที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาและสร้างสรรค์ผลงาน จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนเรียนรู้และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

4. ผู้นำจะต้องเป็นนักต่อสู้ไม่ย่อท้อ ททรหดและฟันฝ่าอุปสรรคทุกชนิด ผู้นำจะต้องมีคุณลักษณะในการพร้อมที่จะเผชิญหน้ากับความท้าทายต่าง ๆ ที่เข้ามาขวางทาง ผู้นำที่ไม่ยอมแพ้จะเป็นแบบอย่างในการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนมีความอดทน เข้มแข็ง และพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อความสำเร็จ การมีจิตวิญญาณนักสู้จะช่วยให้ผู้นำ สามารถนำพาองค์กรและทีมงานให้ก้าวข้ามอุปสรรค และบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้

5. ผู้นำจะต้องมีบทบาทในการพัฒนาสังคม เสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อสังคม ผู้นำที่แท้จริงนั้น ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงแค่ความสำเร็จของตนเองหรือองค์กรเท่านั้น แต่จะต้องมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมและเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อประโยชน์ส่วนรวมด้วย ผู้นำที่มุ่งเน้นการพัฒนาสังคม จะพยายามลดช่องว่างและความเหลื่อมล้ำในสังคม เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสที่เท่าเทียมกัน และยังทำให้ผู้คนรอบข้างหันมาสนใจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

6. ผู้นำต้องมีความรับผิดชอบต่องานและดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำต้องเป็นผู้ที่รู้จักรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย และพร้อมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น โดยยึดหลักข้อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นและปฏิบัติตามหลักการที่ถูกต้อง พร้อมทั้งปฏิบัติต่อทุกคนอย่างเท่าเทียมกันและให้

โอกาสทุกคนอย่างยุติธรรมจะได้รับความเชื่อมั่นและความไว้วางใจจากทีมงาน เพราะพวกเขารู้ว่า ผู้นำจะรับผิดชอบในสิ่งที่เกิดขึ้น การที่ผู้นำมีความรับผิดชอบและดูแลผู้ได้บังคับบัญชา จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ส่งเสริมความรับผิดชอบ การทำงานเป็นทีม และการพัฒนาตนเอง

สรุปได้ว่า ผู้นำทางการเมืองสมัยใหม่ต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมทางด้านคุณสมบัติต่าง ๆ บุคคลที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองในยุคปัจจุบัน ที่มีบทบาทสำคัญในการนำพาประเทศชาติและสังคมไปสู่การพัฒนาและความเจริญก้าวหน้า โดยผู้นำทางการเมืองสมัยใหม่ที่ดี ควรมีคุณลักษณะ และทักษะที่สำคัญคือ วิสัยทัศน์ที่กว้างไกลสามารถมองเห็นอนาคตและวางแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม มีความรู้ความสามารถเพื่อนำความรู้ความสามารถนั้น มาใช้ในการบริหาร และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรมจริยธรรมยึดมั่นในความถูกต้อง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจให้กับประชาชน มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความรับผิดชอบต่อภาระของตนเองและพร้อม ที่จะรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจของตนเอง คุณลักษณะและทักษะเหล่านี้ เป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้นำทางการเมืองสมัยใหม่ ที่จะนำพาประเทศชาติและสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

อิทธิพลทางการเมืองกับการพัฒนาสังคม

นักการเมือง คือ บุคคลที่ใช้และมีอำนาจทางการเมืองมากกว่าคนอื่น ๆ ในสังคม อำนาจทางการเมืองนั้น เกี่ยวกับการแจกแจงค่านิยมที่หายากในระบบการเมือง (Zonis, 1971) เป็นผู้กำหนดวัฒนธรรมหรือเป็นบุคคล ซึ่งอยู่ในตำแหน่งระดับสูงของโครงสร้างสังคมนั้น ๆ หรือ นักการเมือง หมายถึง กลุ่มบุคคลซึ่งมีอำนาจสูงสุดในแต่ละสังคมใดสังคมหนึ่ง โดยมีตำแหน่งหน้าที่สำคัญและมีชื่อเสียง อาจรวมถึงบุคคลหลายอาชีพด้วยกัน บุคคลที่มีตำแหน่งสูงมีอำนาจหน้าที่ราชการ ซึ่งเป็นบุคคลกลุ่มน้อยในสังคมและเป็นผู้ควบคุมทรัพยากรส่วนใหญ่ หรือมีสถานภาพสังคมในระดับสูงหรือเป็นผู้มีอิทธิพลไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ในกระบวนการตัดสินใจที่มีผลต่อสมาชิกของสังคม (Wehmhoener, 1975) การทำความเข้าใจว่าสังคมมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในทิศทางใด การเมืองและการพัฒนาสังคมมีความเชื่อมโยงกันอย่างแยกไม่ออก โดยการเมืองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางและนโยบายที่ส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มีผลต่อการพัฒนาสังคมดังนี้

1. การจัดสรรทรัพยากร การเมืองมีบทบาทในการจัดสรรทรัพยากรของประเทศ เช่น งบประมาณ ที่ดิน และแรงงาน เพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ การจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพจะช่วยส่งเสริมการพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน

2. การสร้างความเท่าเทียมและความเป็นธรรม การเมืองมีบทบาทในการสร้างความเท่าเทียมและความเป็นธรรมในสังคม เช่น การออกกฎหมายที่คุ้มครองสิทธิของผู้ด้อยโอกาส การส่งเสริมความเสมอภาคทางเพศ และการลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

3. การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคง การเมืองมีบทบาทในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงของสังคม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการพัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ การเมืองมีบทบาทในการกำหนดนโยบายและมาตรการในการแก้ไขปัญหา

หากจะกล่าวถึงอำนาจของมนุษย์ ซึ่งจะแสดงออกโดยพฤติกรรมนั้น จะต้องมีความตั้งใจที่เป็นพื้นฐานเพื่อสนองตอบความต้องการของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจจากภายนอกหรือภายในของแต่ละบุคคล เพื่อตอบสนองความต้องการอำนาจ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าของทรัพยากร เพื่อรักษาผลประโยชน์ของตนเอง หรือเพื่อการแสวงหาเกียรติยศ ชื่อเสียงการสืบทอดทายาททางการเมือง ก็ถือเป็นอีกสาเหตุหนึ่งในแรงจูงใจ ที่ต้องการอำนาจในการสานต่อ ขยาย และปกป้องรักษาผลประโยชน์ของตน ด้วยการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของรัฐบาล การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีความสนใจในการเมือง จนกระทั่งตัดสินใจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การเรียนรู้ทางการเมืองจากครอบครัว ถือเป็นส่วนสำคัญประการหนึ่ง (ประเทือง ม่วงอ่อน, 2556)

ก้าวใหม่ของผู้นำในการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

ยุคที่โลกเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้นำต้องเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์จึงกลายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำในการนำพาองค์กรและสังคมไปสู่ความสำเร็จ บทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์เห็นได้จากผู้นำทางการเมือง เป็นผู้ที่กำหนดนโยบายและวางแผนเพื่อส่งเสริมการเติบโตและการพัฒนาของสังคมในหลาย ๆ ด้าน ผู้นำที่มีความสามารถและมีวิสัยทัศน์ จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชน โดยการทำงานผ่านกระบวนการต่าง ๆ ซึ่งมีวิธีการสำคัญดังนี้

1. การกำหนดนโยบายที่เน้นให้เกิดความยั่งยืน เริ่มจากแสดงออกทางวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและสามารถถ่ายทอดวิสัยทัศน์นั้น ให้ผู้อื่นเข้าใจและเห็นพ้องต้องกันได้ โดยวิสัยทัศน์แสดงออกมาในรูปแบบของการกำหนดนโยบายในการพัฒนา ผู้นำต้องให้การสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้คนมีโอกาสนำมาพัฒนาตนเองและแสดงศักยภาพอย่างเต็มที่ ซึ่งนโยบายที่จะตอบโจทย์ในการสร้างความยั่งยืนได้นั้นประกอบด้วย ด้านการศึกษาด้วยการเข้าถึงการศึกษาและการพัฒนาทักษะของประชาชน ที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมที่สร้างสรรค์ ด้านเศรษฐกิจด้วยเป้าหมายในการสนับสนุนเกษตรกรหรือผู้ประกอบการรายย่อย ที่จะช่วยให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม และด้านสังคมด้วยการส่งเสริมความเท่าเทียมทางสังคมผ่านการคุ้มครองสิทธิของประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียม จะช่วยสร้างสังคมที่มีความเป็นธรรมและเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่น การกำหนดนโยบายที่เน้นให้เกิดความยั่งยืน เป็นกระบวนการที่ต้องใช้ความรอบคอบและพิจารณาหลายด้าน ผู้นำและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของการพัฒนาที่ยั่งยืน และสามารถนำความรู้และประสบการณ์มาประยุกต์ใช้ ในการกำหนดนโยบายที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมนั้นๆ

2. เสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่ดี เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประชาธิปไตยและสังคมให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน วัฒนธรรมทางการเมืองที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีเหตุผล มีความรับผิดชอบ และเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง การเกิดวัฒนธรรมการเมืองที่ดี ย่อมจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมที่มีความต่อเนื่อง ซึ่งวิธีการที่จะทำให้เกิดวัฒนธรรมการเมืองที่ดีนั้นคือ การส่งเสริมความโปร่งใสที่จะต้องเริ่มจากผู้นำทางการเมืองที่มีธรรมาภิบาล และส่งเสริมความโปร่งใสในการบริหาร จะช่วยให้ประชาชนมีความเชื่อมั่น การสร้างสังคมที่เคารพสิทธิผ่านการสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองจากทุกกลุ่มในสังคม และการยึดมั่นจริยธรรมและความรับผิดชอบต่อประชาชนจะเป็นแบบอย่างที่ดีในการส่งเสริมการปฏิบัติหน้าที่อย่างมีจริยธรรมในทุกระดับของสังคม

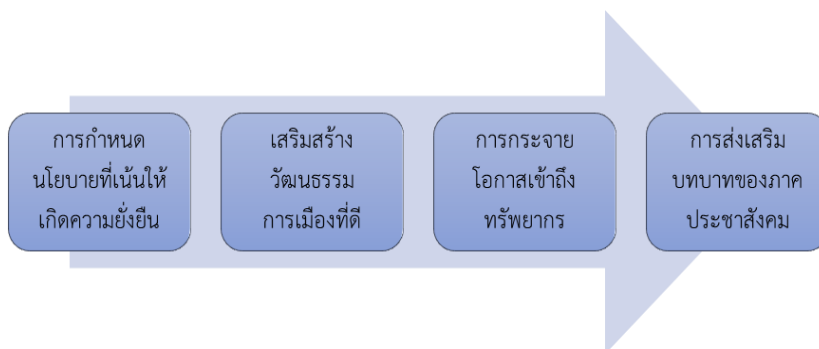
3. การกระจายโอกาสเข้าถึงทรัพยากร เป็นประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมและความเท่าเทียม โดยผู้นำมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมที่ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การกระจายโอกาสเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม จะช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม ทำให้ทุกคนมีโอกาสในการพัฒนาตนเองและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เมื่อประชาชนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียม พวกเขาจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมมากขึ้น และสร้างสรรค์สังคมที่ดีขึ้น ซึ่งการที่ผู้นำกับการกระจายโอกาสเข้าถึงทรัพยากร สามารถทำได้ด้วยการเสริมสร้างศักยภาพของกลุ่มคน ที่จะต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมโอกาสให้กับกลุ่มคนทุกระดับ โดยการจัดสรรทรัพยากรและบริการที่จำเป็นในการสร้างโอกาสในการพัฒนาตนเอง และการจัดสรรทรัพยากรที่ผู้นำต้องจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นธรรมและโปร่งใส เพื่อให้ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรอย่างเท่าเทียมกัน การกระจายโอกาสเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม เป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ผู้นำมีบทบาทสำคัญในการสร้างสรรค์สังคมที่ทุกคนมีโอกาสเท่าเทียมกันในการเข้าถึงทรัพยากรและพัฒนาตนเอง

4. การส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคม การส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคมเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคมในทุกระดับ ภาคประชาสังคมประกอบด้วยองค์กรและกลุ่มต่าง ๆ ที่ทำงานโดยไม่แสวงหาผลกำไร มีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวแทนของประชาชนในการเรียกร้องสิทธิและผลประโยชน์ต่าง ๆ รวมถึงการเป็นกระบอกเสียงในการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐ ภาคประชาสังคมเป็นช่องทางให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ซึ่งแนวทางในการส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคมประกอบด้วย การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการทำงานของภาคประชาสังคม การออกกฎหมายที่ส่งเสริมการจัดตั้ง และดำเนินงานขององค์กรภาคประชาสังคม การสนับสนุนทางการเงินแก่ภาคประชาสังคม เพื่อให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์และร่วมกันทำงานเพื่อพัฒนาสังคม ดังนั้น

การส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคม เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาสังคมในทุกระดับ เพื่อให้สามารถเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมให้เป็นธรรมและน่าอยู่มากขึ้น

สรุป

ก้าวใหม่ของผู้นำในการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ได้แสดงถึงการที่ผู้นำต้องเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนและหลากหลายมากขึ้น การพัฒนาอย่างสร้างสรรค์จึงกลายเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้นำในการนำพาองค์กรและสังคมไปสู่ความสำเร็จ บทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคมอย่างสร้างสรรค์ เห็นได้จากผู้นำทางการเมืองด้วยการทำงานผ่านกระบวนการต่าง ๆ คือ การกำหนดนโยบายที่เน้นให้เกิดความยั่งยืนเริ่มจากแสดงออกทางวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และกำหนดแผนการพัฒนาที่ครอบคลุมทุกด้าน เสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่ดีจะช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีเหตุผลและความรับผิดชอบ การกระจายโอกาสเข้าถึงทรัพยากรด้วยการสร้างสรรค์สังคมที่ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรอย่างเป็นธรรม การส่งเสริมบทบาทของภาคประชาสังคม ด้วยการเข้ามาส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการขับเคลื่อนงานพัฒนาชุมชน โดยกลุ่มประชาชนเอง สิ่งเหล่านี้ ที่ทำให้เห็นบทบาทของผู้นำทางการเมืองยุคใหม่ที่มีความสร้างสรรค์ในการสร้างให้เกิดกระบวนการในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

ภาพ 1 แสดงแนวคิดของก้าวใหม่ของผู้นำในการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์

องค์ความรู้ใหม่

แนวคิดของก้าวใหม่ของผู้นำในการพัฒนาอย่างสร้างสรรค์ ในการกำหนดนโยบายที่เน้นความยั่งยืน ผู้นำต้องวางนโยบายที่ไม่เพียงตอบโจทยระยะสั้น แต่คำนึงถึงความสมดุลทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม เพื่ออนาคตที่มั่นคง การเสริมสร้างวัฒนธรรมการเมืองที่ดี ส่งเสริมความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และคุณธรรมในการเมือง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความร่วมมือระหว่างผู้นำกับประชาชน การกระจายโอกาสเข้าถึงทรัพยากร ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ประชาชนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสในการพัฒนาอย่างเท่าเทียม การส่งเสริมบทบาทของภาคประชา

สังคม เปิดพื้นที่ให้ประชาชน องค์กรท้องถิ่น และเครือข่ายภาคประชาชน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และขับเคลื่อนการพัฒนา

โดยรวม “ก้าวใหม่ของผู้นำ” คือ การสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน ผู้นำต้องมองไกลและวางรากฐานที่มั่นคง ไม่เน้นเพียงผลลัพธ์ระยะสั้น แต่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ป้องกันความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในระยะยาวเป็นธรรม การพัฒนาต้องเข้าถึงทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ และไม่ปล่อยให้ใครถูกทอดทิ้ง กระจายโอกาสทางเศรษฐกิจ การศึกษา และสาธารณสุข โภค เศรษฐกิจ ความแตกต่างทางวัฒนธรรมและสังคม สร้างสภาพแวดล้อมที่ทุกคนมีศักดิ์ศรีและคุณค่า “โปร่งใส” ความโปร่งใสคือ หัวใจของการเมืองและการบริหารสมัยใหม่ ผู้นำต้องยึดหลักตรวจสอบได้ และเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ การตัดสินใจบนพื้นฐานข้อมูลจริง มีกลไกตรวจสอบที่เป็นอิสระ ลดการทุจริตและเสริมสร้างความเชื่อมั่นของประชาชนและมีส่วนร่วม ผู้นำไม่ใช่ผู้สั่งการเพียงฝ่ายเดียว แต่เป็นผู้ประสานให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทร่วมกัน เปิดพื้นที่ให้ประชาชน ภาคธุรกิจ และภาคประชาสังคมร่วมกำหนดทิศทาง ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบาย เสริมพลังให้ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ซึ่งเป็นรากฐานของความก้าวหน้าที่ยั่งยืนและสร้างสรรค์ในสังคม การเปลี่ยนวิธีคิดและการทำงานไปสู่การพัฒนาที่ มีรากฐานมั่นคง (ยั่งยืน), เท่าเทียม (เป็นธรรม), เชื่อถือได้ (โปร่งใส), และมีพลังร่วมจากทุกคน (มีส่วนร่วม) ซึ่งจะนำไปสู่ความก้าวหน้าที่สร้างสรรค์และยั่งยืนของสังคมโดยแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- ชูศักดิ์ ชูช่วย. (2533). บทบาทของผู้นำท้องถิ่นในการพัฒนาชนบท ตามการรับรู้ของผู้นำท้องถิ่น และประชาชนในหมู่บ้านพัฒนาดีเด่นและหมู่บ้านทั่วไป ภาคใต้. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประเทือง ม่วงอ่อน. (2556). นักการเมืองท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ: สถาบัน พระปกเกล้า.
- ประยงค์ ธรรงค์. (2550). ผู้นำการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อุทิศ ทาหอม. (2566). ภาวะผู้นำสาธารณะแนวใหม่กับการพัฒนาสังคมในศตวรรษที่ 21. วารสารพัฒนศาสตร์ วิทยาลัยพัฒนศาสตร์ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 6(2), 98-127.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2552). อกวิวัฒน์ท้องถิ่น : สรรพทฤษฎีการเมืองเพื่อสร้างท้องถิ่นให้เป็นฐานใหม่ของประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

Wehmhoener. A. (ed.). (1975). *Elite and Development*. Bangkok: Workshop-Series-Report VI.

Zonis, M. (1971). *The Political Elite of Iran*. Princeton. N.J.: Princeton University Press.